

Nişâbürek Nakış Yürük Semâi

Ey gül ne acep silsile-i müşg-i terin var

NEY

Bestekârî : **Yusuf Ziyâ Paşa**

Usûlü : **Yürük Semâi** [6/4]

Güftekarî : **Fuzûlî**

♩ = 80

Ey gül ne a cep sil si le i

müş gi te rin var

Ey şûh ne hoş can a lı

cı iş ve le rin

var Gel çâ re sâ zım gel dil nü vâ

zım Ser vi bü len dim sen sin e fen dim Ca nım ye le

lel li lel lel lel lel li yâr iş ve le
gam ze le **SON**

rin var A zur de di li şer ha la

rin var

dı tünd ni gâ hın Ey göz le ri â hû ne

ya man gam ze le rin var

Ey gül ne acep silsile-i müşg-i terin var
Ey şüh ne hoş can alıcı işvelerin var

Gel çâre sâzım gel dil nüvâzım
Serv-i bülendim sensin efendim
Canım ye le lel li lel lel li yâr

Gel çâre sâzım gel dil nüvâzım
Serv-i bülendim sensin efendim
Canım ye le lel li lel lel li yâr

Silsile-i müşg-i ter : Kokusu ve rengi miski andıran bukleli saç
Azurde : İncinmiş
Tünd : Sert, acımasız
İşve : Gönül çalan naz
Şerhalamak : Yaralamak
Gamze : Etkili süzgül bakış
Şüh : Şen vet kayıtsız güzel

Osmanlıca - Türkçe Ansiklopedik LUGAT (Ferit Devellioğlu)

Y ü r ü k S e m â i Usûlü

*) Altı zamanlıdır.

*) 3 tane 2 zamanın veya iki tane 3 zamanın, başka deyimle, üç Nim Sofyân veya iki semâinin birbirine eklenmesinden meydana gelmiştir (2+2+2=6 veya 3+3=6).

*) 6/8'lik birinci, 6/4'lük ikinci, 6/2'lik üçüncü mertebeleri kullanılmıştır. 6/8'lik mertebeye Yürük Semâi, 6/4'lük mertebeye Sengin Semâi, 6/2'lik mertebeye Ağır Sengin Semâi demek doğru olur. Fakat bu bizde karıştırılmış ve 6/8 ve 6/4'lük mertebeler çok kere birbirinin adını almıştır.

*) 6/8'lik ve 6/4'lük fasılların Yürük Semâilerinin mecburi usûlüdür. Yürük Semâi formasında her zaman kullanılmıştır. Zaten Ağır Semâiler ya 10/8'lik, 10/4'lük veya 6/4'lük, 6/2'lik mertebesini, yani Ağır Sengin Semâi usûlünü kullanmak en doğru olandır. Fakat yukarıda söylendiği gibi bu, bizde karıştırılmıştır.

*) Klâsik müsikimizin en hareketli beste şekillerinden biridir. Bu türün de sözleri dört mısra, yâni murabba'dır. Ritm şekli olarak yürük semâi usûlünün 6/4 ile 6/8 mertebeleri kullanılır. Çok kullanılmış ve çok beste yapılmış bir formdur. Değişik türleri bulunmakla birlikte en çok şu şekli görülür: Dört mısra ikişer mısralı iki bende ya da hanelere ayrılmıştır. Her mısradan sonra terennüm devreleri gelir. Bu sebeple birinci, ikinci, dördüncü mısraların bestesi aynıdır. Üçüncü mısra miyanı teşkil eder. Bestesi diğer mısralardan farklıdır; makam geçkileri bu bölümde yapılır. Yürük semâilerde usûl geçkileri yapılmaz.

Yürük Semâi D a r b Usûlü

[6 / 8] 'lük Yürük Semâi Mertebesi

- 1 . Darb : (Düm) / [1/2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Tek) / [1/2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Tek) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 4 . Darb : (Düm) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 5 . Darb : (Te-Ek) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]

Kaynak :

1) Türk Müsiki Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Velveleleri
/ İsmail Hakkı ÖZKAN / 1941- 2010 /

Asıl adı Mehmet bin Süleyman olan bilinen adıyla Fuzûlî, 1483 yılında Hilla'da dünyaya geldi. 1556 yılında Kerbela yada Bağdat'ta öldüğü bilinmektedir.

Türk divan şairi olan Fuzûlî'nin Türk Bayat boyundan olduğu bilinmektedir. Fuzûlî'nin Türk şiirine önemli ölçüde etkisi olduğu bilinmektedir.

Hayatı

Ailesi göçebe hayatı bırakıp günümüzdeki Irak bölgesine yerleşmiş olan Oğuzların Bayat boylarından olan Fuzûlî, ne kadar kesin bilinmese de 1483 yılında Akkoyunlular zamanında şimdiki Irak'ta Kerbela veya Necef'de veya Kerkük iline bağlı Kale semtinde doğduğu tahmin edilmektedir.

Fuzûlî iyi bir eğitim almak için ilk önce Hillah şehrinde müftü olan babasından, ve daha sonra Rahmetullah adındaki bir öğretmenden eğitim görmüştür.

Daha sonraki öğrenimi hakkında kesin bir bilgi olmamakla birlikte; eserlerinden İslami bilimler ve dil alanında çok iyi bir eğitim aldığı anlaşılmaktadır. Ayrıca Su Kasidesi'nin 2. beytinde; 'Âb-gündür günbed-i devvâr rengi bilmezem', 'Ya muhit olmuş gözümünden günbed-i devvâre su' diyerek astronomi bilgisinin de iyi olduğunu ortaya koymuştur.

Türkçe Divanı'nın önsözünde şöyle demiştir:

'İlimsiz şair temelsiz duvar gibidir, temelsiz duvar da değersizdir'

Azerice, Arapça, Farsça divan şiirleri yazmıştır. Eserlerinde kullandığı dil dönemindeki divan şairlerine göre daha sade, anlaşılır bir Türkçedir. Halk deyişlerinden bolca yararlanmışır.

Bedensel zevklerden ziyade tasavvufî bir aşk, Ehl-i Bey'te duyulan özlem, ayrılık acısı şiirlerinin konusunu teşkil etmiştir. Duygu ve düşüncelerini çok içten ve lirik bir şekilde ifade etmeyi kolayca başarmıştır. Bu açıdan bakıldığında Türk şiirinde karşılaştırılabileceği tek şair Yunus Emre'dir. 'Leyla ve Mecnun' mesnevisi aynı konuda yazılmış (Arapça ve Farsça dahil) en iyi mesnevilerden biridir.

İran şiirinden Hâfız, Türk şiirinden ise Nesimî ve Nevai çizgisini en başarılı şekilde kemâle erdirmiştir. Kendisinden sonra gelen bütün divan şairlerini etkilemiştir. Onun, Kerbela'da 1556 yılında içinde yaygın olan salgın bir hastalık sonucunda, veba veya kolera'dan öldüğü tahmin edilir. Nefsini yüceltmemek, kibir ve gurur yapmamak için şiirlerinde 'boş, gereksiz, yersiz' anlamına gelen 'fuzulî' mahlasını kullanmıştır.

Kaynak : <https://islamsansiklopedisi.org.tr/fuzuli>

Yûsuf Ziyâ (Ziyâeddin) Paşa

Yûsuf Ziyâ (Ziyâeddin) Paşa, 1760-1761 arasında beş ay kapta-ı deryâ görevinde bulunan Benli Hacı Mustafa Ağa'nın kolerelerindendir, aslen Gürcü olduğuna işaret edilir (Abdülfezzâh Şefkat Bağdâdî, s. 3). Doğum tarihi bilinmemekle beraber, Mısır seferi dolayısıyla 1800'de Suriye'ye geldiğinde orduya bulunan ve kendisini tanıyan İngiliz topçu subaylarından W. Wittman'ın kaydına göre elli yaşlardadır. Ayrıca Gürcü kökenine burada da vurgu yapılır (Travels in Turkey, s. 126). Devlet adamlarının himayesinde gençleri yetiştirme ve bir intisap dairesi teşkil etme uygulaması dahilinde Hacı Mustafa Ağa'nın kardeşi, Anadolu Kazaskeri İbrâhim Beyefendi'nin hânesinde eğitime özen gösterildi ve özel hocalardan dersler alıp dinî ve aklî ilimlerle hüsn-i hat tahsil etti; muhasebe ve defter tutmayı öğrendi; zamanla ata binme, cirit oynama ve silâh kullanma gibi beceriler kazandı. Efendisinin 1762'de vefatı üzerine mir-i mirândan maden emini İspanakçı Mustafa Paşa'ya intisap ederek Enderun ağası oldu.

**

Yusuf Ziya Paşa veya Yusuf Ziyaeddin Paşa aslen Gürcü'dür. Lakabı kör olan Paşa, Mirâhûr Mustafa Paşa'nın kolesi olup, Mustafa Paşa'nın oğlu İbrahim Bey'in dairesinde eğitim aldıktan sonra İspanakçı Mustafa Paşa'ya Enderun ağası olmuştur. Daha sonra Halil Hamid Paşa'nın yanına giren Yusuf Ziya Paşa, zamanla Hamid Paşa'nın silahçısı olmuştur. Halil Hamid Paşa'nın vefatından sonra Ma'âden-i Hümayûn Eminî olarak görevlendirilmiştir. Bu görevinde iken mîrimîran ve 1792-93'de vezirlik unvanı verilen Ziya Paşa 1793'de Diyarbakır'a atanmış ve burada 1 yıl 2 ay Diyarbakır valiliğinde bulunmuştur. Bu görevinde iken aynı zamanda 12 Ekim 1794'de Erzurum valiliği ve 1796-97'de Çıldır valiliği görevini de yürütmüştür. 1797-98'de kendi isteğiyle Çıldır valiliği görevinden azledilerek daha sonra Trabzon valisi olmuştur. 20 Ağustos 1798'de Sadrazam olarak atanmış ve 25 Ekim'de İstanbul'a gelmiştir. Bu görevinde iken Napolyon Bonapart'ın Mısır'a asker çıkartmasından dolayı ordu komutanı olarak Mısır'a giderek 1801'de Mısır'ın işgal edilmesini engellemiştir. 21 Nisan 1805'de sadrazamlık görevinden istifa eden Yusuf Ziya Paşa, Beylerbeyi'ndeki evine çekilmiştir. Daha sonra Trabzon valisi olarak atanan Ziya Paşa, Mart 1807'de Erzurum valisi ve Şark Seraskeri olmuştur. 21 Eylül 1807'de Bağdat ve Basra valisi olarak atanmış, bir ay sonra Konya ve daha sonrada Halep valisi olmuştur. 1 Ocak 1809'da ikinci defa sadrazam olarak atanan Ziya Paşa, 23 Nisan 1809'da İstanbul'a gitmiştir. Ruslarla yapılan savaşta başarı gösteremeyince 10 Mayıs 1811'de bu görevinden azledilerek Dimetoka'ya sürülmüş ve sonra Ma'âden-i Hümayûn Eminliği görevi elinden alınmıştır. Aralık 1815'de vezirlik rütbesi tekrar verilen Ziya Paşa, Eğriboz ile Karlılı muhafızlığı ve 1817'de Sakız muhafızlığı görevlerine atanmışsa da 1819 yılında Sakız adasında vefat etmiş ve burada Şeyh İlyas Türbesine defnedilmiştir. Yusuf Ziya Paşa 1785-86'dan 1798-99'a kadar ve 1809-10'dan 1811'e kadar olmak üzere iki dönem Ma'âden-i Hümayûn eminliğinde bulunmuştur. Görevindeki üstün hizmeti ve Ma'âden-i Hümayûn ahalisi ile olan iyi ilişkilerinden dolayı, bu makamda en uzun süre görev yapan idareci unvanına sahip olmuştur. Ma'âden-i Hümayûn Emanetininmerkezi Keban olup, idarecileri burada Emin Sarayında otururlar ve emanetin idaresini de buradan yürütürlerdi. Keban'da ikamet eden Yusuf Ziya Paşa uzun görev süresinde halkın sevgisine karşılık olmak üzere kendi ismi ile anılacak bir külliye inşa ettirmiş ve bu külliyenin ihtiyaçlarının karşılanması için de bir vakıf kurmuştur.

Kaynak :

1) <https://islamsansiklopedisi.org.tr/yusuf-ziya-pasa>

2) KEBAN'DA YUSUF ZİYA PAŞA KÜLLİYESİ VAKFI, Kürşat ÇELİK